

**TA'LIM JARAYONIDA AXBOROT KOMMUNIKATSION
TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILMIY VA NAZARIY ASOSLARI.**

Shermatova Xilola Mirzayevna

FarDU katta o'qituvchisi

Toshpolatova Mohinur Oybekjon qizi

FarDU talabasi

Annotasiya: *Mazkur maqolada, axborot kommunikatsiya texnologiyasi vositalaridan foydalanishning zamonaviy usullari ahamiyati atroflicha yoritilgan va axborot texnologiyalari haqida ma'lumotlar keltirilib, axborot texnologiyalaridan foydalanishning ilmiy va nazariy asoslari keltirib o'tilgan.*

Kalit so'zlar: *axborot, texnologiya, zamonaviy ta'lim, kompyuter, elektron darslik, onlayn ta'lim.*

Zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan amaliyotda foydalanish o'quvchilarning intellektual, ijodiy va axloqiy rivojlanishining zaruriy shartidir. Amaliyot shuni ko'rsatadiki, ta'lim muassasalarida AKT vositalarining mavjudligi o'z-o'zidan ta'lim jarayonida ulardan samarali foydalanish masalasini hal qilmaydi. Ular o'qituvchi uchun ham, talaba uchun ham o'ziga xos ma'no, mavzu mazmuni bilan to'ldirilishi kerak. O'qituvchi uchun ular pedagogik ish samaradorligini oshirish vositasi, o'quvchi uchun ular uning bilim olish samaradorligini oshirish vositasidi Kompyuter ta'limi texnologiyalari - o'qituvchining axborotni taqdim etish, uzatish va to'plash, nazoratni tashkil etish va boshqarish bo'yicha funktsiyalarining bir qismini modellashtiruvchi kompyuter texnologiyalari, telekommunikatsiyalar va interaktiv dasturiy mahsulotlarga asoslangan pedagogik shart-sharoitlarni yaratish usullari, vositalari majmuidir.

Kompyuter ta'lim texnologiyalaridan foydalanish butun o'qitish jarayonini o'zgartirish, o'quvchilarga yo'naltirilgan ta'lim modelini amalga oshirish, darslarni faollashtirish va eng muhimi, o'quvchilarning o'z-o'zini tayyorlashni yaxshilash imkonini beradi. Albatta, zamonaviy kompyuter va interaktiv dasturiy ta'minot va uslubiy yordam o'qituvchi va talaba o'rtasidagi muloqot shaklini o'zgartirishni, o'rganishni biznes hamkorligiga aylantirishni talab qiladi va bu o'rganish uchun motivatsiyani oshiradi, yangi modellarni izlash zaruratiga olib keladi. Darslar, yakuniy nazoratni o'tkazish (hisobotlar, guruh loyihalarini ochiq himoya qilish), o'rganishning individualligi va intensivligini oshiradi.

O'qituvchilar faoliyatning eng samarali usullarini izlashda, shuningdek, zamonaviy jamiyatda faol sodir bo'layotgan, ta'limni modernizatsiya qilishni talab qiladigan o'zgarishlar ta'sirida pedagogik texnologiyalarga yoki ularning alohida elementlariga murojaat qilinadi. Ulardan foydalanish o'qituvchilarga o'z ta'lim maqsadlariga muvaffaqiyatli erishish imkonini beradi. Kundalik ta'lim faoliyatida pedagogik texnologiyalardan foydalanish muhimligini anglagan holda pedagoglar zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan, jumladan, axborot va aloqa vositalaridan samarali foydalanmoqda. Ta'lim muassasalari o'qituvchilari o'quv jarayonida kompyuter texnologiyalaridan faol

foydalanadilar. Bu esa zamonaviy darsni tashkil etishda kompyuter texnologiyalari o'qituvchilarning dolzarb talabiga aylanganidan dalolat beradi. O'qituvchilarining kompyuter savodxonligi va kommunikativ kompetentsiyasini oshiradi, o'qituvchilar o'z xohishi bilan kurs larga qatnaydilar, elektron qo'llanmalar ishlab chiqishda ishtirok etadi, masofaviy kurslar va veb-seminarlarda, loyiha va o'quv mashg'ulotlarida qatnashadi.

O'qituvchilarining 100% shaxsiy kompyuterlarini, mavjud bo'lishi ularga katta imkoniyatlar yaratib beradi. O'quv va tarbiyaviy tadbirlarni tayyorlash va rejalashtirishda foydalanadilar. O'qituvchilarning o'zlarining elektron manzillari (elektron pochta) mavjud bo'lishi, ular bir-birlari, ma'muriyat, talabalar va ularning ota-onalari bilan tezkor muloqot qilishlari kerak. O'qituvchilar o'zlarining uslubiy ishlanmalari va taqdimotlarini ta'lim muassasalari veb-sahifalarida bajonidil joylashtiradilar. Bitiruvchilar mustaqil ravishda o'quv dasturiy mahsulotlar bilan shug'ullanadilar, imtihonga tayyorgarlik ko'rish uchun materiallar ham ular uchun dolzarbdir.

O'qituvchilari tayyor dasturiy mahsulotlarga asoslangan darslardan faol foydalanadilar va o'zlarining dasturiy ta'minotini ishlab chiqishda qatnashadilar.

Xulosa: Xulosa o'rnida shuni ta'kidlab o'tmoqchimanki, ta'lim va tarbiya jarayonida zamonaviy ta'lim texnologiyalaridan tizimli foydalanishni ta'minlovchi pedagogik jamoaning faolligi ilmiy-tadqiqot va kommunikativlikni shakllantirishga xizmat qiluvchi asosiy omillardan biridir. Talabalar o'rtasida kompetentsiyalar, ijodiy va tashkilotchilik qobiliyati, faol kognitiv faoliyat uchun motivatsiyadir.

Ta'lim muassasalari pedagoglarining axborot-kommunikatsiya resurslaridan foydalanish bo'yicha olib borayotgan ishlari ko'pchilik o'quvchilarning kompyuter savodxonligining o'rtacha darajaga erishishga qaratilgan. Bunda talabaning individual qobiliyatlari va qiziqishlarini hisobga olish kerak. Axborot texnologiyalariga qiziqishi ortgan va ularni o'zlashtirish qobiliyati rivojlangan ta'lim muassasalari o'quvchilari qo'shimcha ta'lim va sinfdan tashqari ishlar tizimi orqali o'z imkoniyatlarini ro'yobga chiqarishlari mumkin. Bunday talabalar, qoida tariqasida, kompyuter savodxonligining yuqori darajasiga erishadilar va AKT bo'yicha turli darajadagi konferentsiyalar, tanlovlar, olimpiadalar va festivallarda samarali ishtirok etadilar, o'zlarining kompyuter dasturlari va loyihalarini ishlab chiqadilar.

Ta'lim muhitida AKTni samarali amalga oshirish nafaqat o'qituvchi tomonidan o'quv faoliyatining turli bosqichlarida kompyuter dasturlarini qo'llashda, balki darsda, qo'shimcha ta'limda, darsdan tashqari ishlarda foydalanish shakllarining xilma-xilligidan iborat. Ta'limning masofaviy va telekommunikatsiya shakllaridan foydalanish, o'qituvchilarning o'quv jarayoniga AKTdan foydalanish bo'yicha uslubiy ishlanmalarining mavjudligi, ularning nafaqat shahar, mintaqaviy, balki xalqaro darajadagi pedagogik tanlovlar, festivallar, konferentsiyalarda ishtirok etishi ushbu sohani joriy etish bo'yicha samarali ishlardan dalolat beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 25-yanvardagi "Xalq ta'limi sohasidagi ilmiytadqiqot faoliyatini qo'llab quvvatlash hamda uzluksiz kasbiy rivojlantirish tizimini joriy qilish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-4963-son qarori <https://lex.uz/docs/5239538>.
2. Alkarov E.M. Axborot kommunikatsiya texnologiyalari asosida pedagog kadrlar uzluksiz kasbiy rivojlanishini boshqarish samaradorligini oshirish. (PhD)... diss. – Toshkent, 2021. – 140 b.
3. Shermatova, X. M., & Komilova, Z. X. (2022). Axborot kommunikatsion texnologiyalar va ta'lim jarayonlarini modellashtirish. 228 b.
4. Shermatova, X. M., & Maxammadjonov, J. (2023). Fan va ta'lim rivojlanishining zamonaviy tendensiyalari. *Oriental Renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 788-792.
5. Shermatova, G.Y.H. (2022). Aniq fanlarni o'qitishda axborot texnologiyalaridan foydalanish. *Scientific progress*, 3(1), 372-376.
6. Yuldasheva, G., & Shermatova, H. (2022). Ta'limda innovatsion texnologiyalarning qo'llanilish istiqbollari. *Science and innovation*, 1(B8), 5
7. Shermatova, Z. I. L. O. L. A., & Shermatova, H. I. L. O. L. A. (2022). The role of electronic educational manuals in the field of ICT. *Интернаука*, 4(1), 46-47.
8. Шерматова, X. M., & Мукимова, З. З. (2021). Интеллектуальная культура-важный фактор образовательного процесса. *Экономика и социум*, (4-2 (83)), 723-726.
9. Шерматова, X. M., & Орифжонова, M. O. (2022). Использование информационных технологий в преподавании естественных наук. *Ilm-zakovatimiz-senga, ona-Vatan*, 1, 103-104.
10. Mamirovich, I. S. (2022). Finlyandiya Va O'zbekistonda Ta'lim Tizimini Sifatini Solishtirma Taxlili. *Miasto Przyszłości*, 29, 347-350.
11. Алдашев, И. (2020). Современные информационные технологии в образовании-это новые возможности. *Экономика и социум*, (6 (73)), 341-344.
12. Sidikjonovna, I. D., & O'rinboyevich, T. F. (2022). Axborot Texnologiyalarini O'qitish Tizimiga Integratsiyalash. *Miasto Przyszłości*, 29, 283-285.